

Javaslat a

XIX. századi Monsivlia-korabeli Balatonpart Keszthelyen
„[nemzeti érték megnevezése]”

[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

dr. Gelencsér József..... (név)

Gelencsér József..... (aláírás)

Keszthely 2019. december 12. (település, dátum)

(P. H.)

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Dr. Gelencsér József
Levelezési cím: 8360 Kéthely Dózsa F. u. 57/E
Telefonszám: 83/314 809
E-mail cím:

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

XIX. századi Pannónia - korabeli Balatonpart Kéthelyen

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

agrár- és élelmiszer gazdaság	egészség és életmód	épített környezet
ipari és műszaki megoldások	☒ <u>kulturális</u> örökség	sport
természeti környezet	turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

Kéthely

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

települési tájegységi megyei külföldi magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

csatlóva

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Értelemszerűen a nemzeti értékek felvételét célzó törvény alapján a Balaton térségének történelmi és kulturális örökségével is bír. A „Kéthelyi Balatonpart” a nemzeti értékek között szerepel, mely mindenkor megőrzendő, ezért a nemzeti értékek között.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

csatlóva

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Ajánlás

Alulírott Dr. Cséby Géza ajánlom a „XIX. századi, Monarchia-korabeli Balaton-part Keszthelyen” nemzeti értékünk Helyi, majd Megyei Értéktárba való felvételét.

A keszthelyi Balaton-part, valamint a város és a Festetics-birtokok között 1883-ban létrejött kontraktus alapján Keszthely birtokába került Helikon őspark Keszthely szerves részeként tartandó számon. A terület akkor vált valójában Keszthely valós értékévé, amikor 1890-ben a Balaton-Fürdő Részvénytársaságtól a város tulajdonába került a fürdő is. Így a terület egységes fejlesztése vált lehetővé. Keszthely képviselő-testülete le is szögezte: *„a város a balatoni fürdőt nem nyereszkedés-tárgynak, hanem a város felvirágzása tényezőjének tekinti”*. Ezt mindvégig szem előtt is tartották.

E területnek nemcsak helytörténeti, turisztikai szempontból van jelentősége, de az egész Balaton történetére vonatkozó érdekességekkel is bír. Itt kötött ki 1846-ban a Balaton első gőzhajója a Kisfaludy, amely azután Keszthely és Balatonfüred között szállította a közönséget. Itt épült fel a Balaton egyik szigetfürdője, melynek szépen felújított utódja – egyedülként a mai Balatonon – még most is fogadja a fürdőzőket. A Milleniumra felépült két szálló (Hullám, Balaton) az akkori kor hangulatát idézi és mindenképpen megóvásra, felújításra érdemes. A Helikon-park és a Balaton-part szobraival, növényeivel, virágágyásaival, sétaútjaival, rendezvényeivel a „boldog békeidők” hangulatát képesek sugározni, amely mindenképpen megóvandó, megtartandó nemzeti érték.

Keszthely, 2015. január 29.

Dr. Cséby Géza s. k.

XIX. századi, Monarchia-korabeli Balatonpart Keszthelyen

A XIX. századvégi Keszthely Balatonpartján felépült létesítmények együttese, az Osztrák-Magyar Monarchia fürdőkulturáját reprezentáló építészeti stílus, ma már páratlan mind a teljes Bapatonpart tekintetében, mind országos viszonylatban.

Móló a korabeli gőzhajó kikötővel: épült 1891/92-ben Hencz Antal tervei alapján; azóta többször korszerűsítve

Szigetfürdő: 1864-ben és 1893-ban épült 1893-ban épült Hencz Antal tervei alapján. 1962-ben a Monarchia-korabeli kabinsorokat lebontották s helyébe „modern” sík panel-elemekből készült felépítmény került. 2003/4-ben építették újjá eredeti stílusában s ma (2014) a Balaton egyik legszebb ékessége.

Főenyves strandfürdő a Szigetfürdővel szerves egységben: 1921-től folyamatos bővítéses kialakítása során ma már kuriozitása: a Balaton tó alaprajzának megfelelő kialakítású, fűthető vízű gyermek-medence

A mólót és Szigetfürdőt összekötő parti sétányon látható **Csík Ferenc** úszó, olimpiai bajnokunk (egykori keszthelyi gimnazista) **egész alakos bronz szobra** (Tóth Dávid szobrászművész alkotása) A mólótól kissé keletre nyert elhelyezést Kocsis András **Helikon szobra** (1962)

A Balaton-part legszebb stílusú épülete a **Hullám Szálló**, amely 1893/4-ben épült Schadl János keszthelyi építész-tanár tervei alapján, u.n. „svájci ház” stílusban.

Az 1897-es átalakítás során, torony-szárnyakkal bővítették.

1912-ben tűz pusztította el a tetőzetét, az újjáépítés során nyerte el ma (2014) is ismert formáját.

A Hullám előtti partszakaszon egykori (1906-tól) **Zenepavilon**, az 1950-es években kör alakú „csemege” bolt (a fürdőzők csak Gombának nevezték), míg napjainkban szabadtéri színpad áll a vendégek örömeire.

A Hullám melletti **Balaton Szállót** szintén Schadl tervezte; 1894/95-ben épült fel Hencz Antal kivitelezésével. A Balaton szálló előtt ma, a talajfelszínről felszökkenő **látvány szökőkút** – vízsugarak permetezik a vidám gyermeksereget.

A két szállóépület között áll **Erzsébet királyné egész alakos, fehér szobra** (szintén Tóth Dávid alkotása, 2014)

E szobortól a város felé sétálunk az **Erzsébet sétányon** – közben keresztezzük a **Csík Ferenc sétányt** (újra nevezve 1980), amely mellett található a keszthelyi olimpikonokat eredményeikkel együtt feltüntető, méltó emléktábla (2003)

E tábla mellett avatták ez évben a **vízi gyermekjátszóteret**.

Az Erzsébet sétány folytatása az **Erzsébet királyné út**, amelynek zárt beépítésű változatos stílusú villái alkotják a „Keszthelyi Balatoni Riviérát”. Az egy emeletes villasort 1910-től építették ki

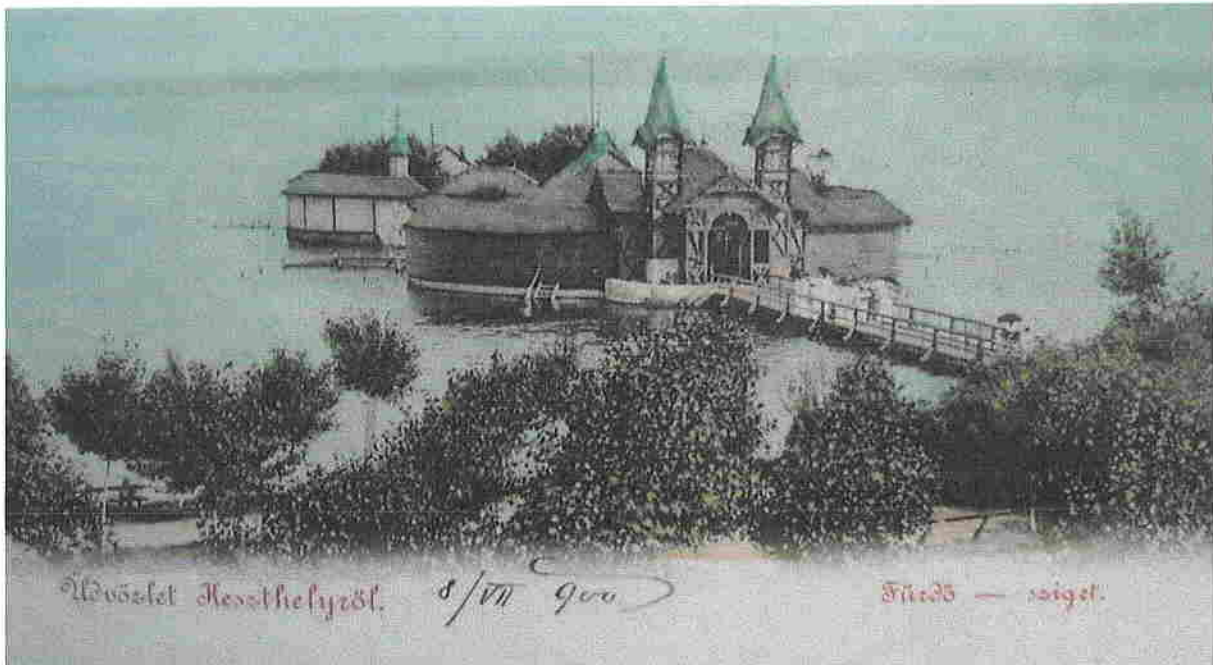
Ezen villasor mellett fekszik a **Helikon park** (őspark) a száz évesnél idősebb ősfáival (nyárok, platánok) és gondozott sétányaival; a természettudósok emlékköveivel, kopjafáival. 1897-ben a parkon keresztül vezették, a „fürdőnyegyedet” a várossal összekötő főutat, amelyen társaskocsi járat közlekedett.

Az őspark közepén épült fel (1921) a **Helikon Emlékmű**. Kupolája alatt márványtábla emlékeztet a gróf Festetics György alapította Keszthelyi Helikoni Ünnepségekre (1817-19)

INDOKLÁS: a keszthelyi móló – szigetfürdő – Hullám és Balaton szállók – Erzsébet királyné út – őspark együttes, mint **Monarchia korabeli s még ma is funkcionáló építmények**, olyan harmonikus balatoni fürdőt reprezentálnak (a később és még napjainkban is gyarapodó újabb objektumokkal együtt), amelyek amellet, hogy országos viszonylatban is páratlanok, egyre jobban kielégítik a lakosság és vendégeik balatoni fürdőéleti igényeit. (fürdőszezoni esti zenekari fellépések, vitorlásversenyek, Zalai Borcégér, folklor és egyéb műsorok)

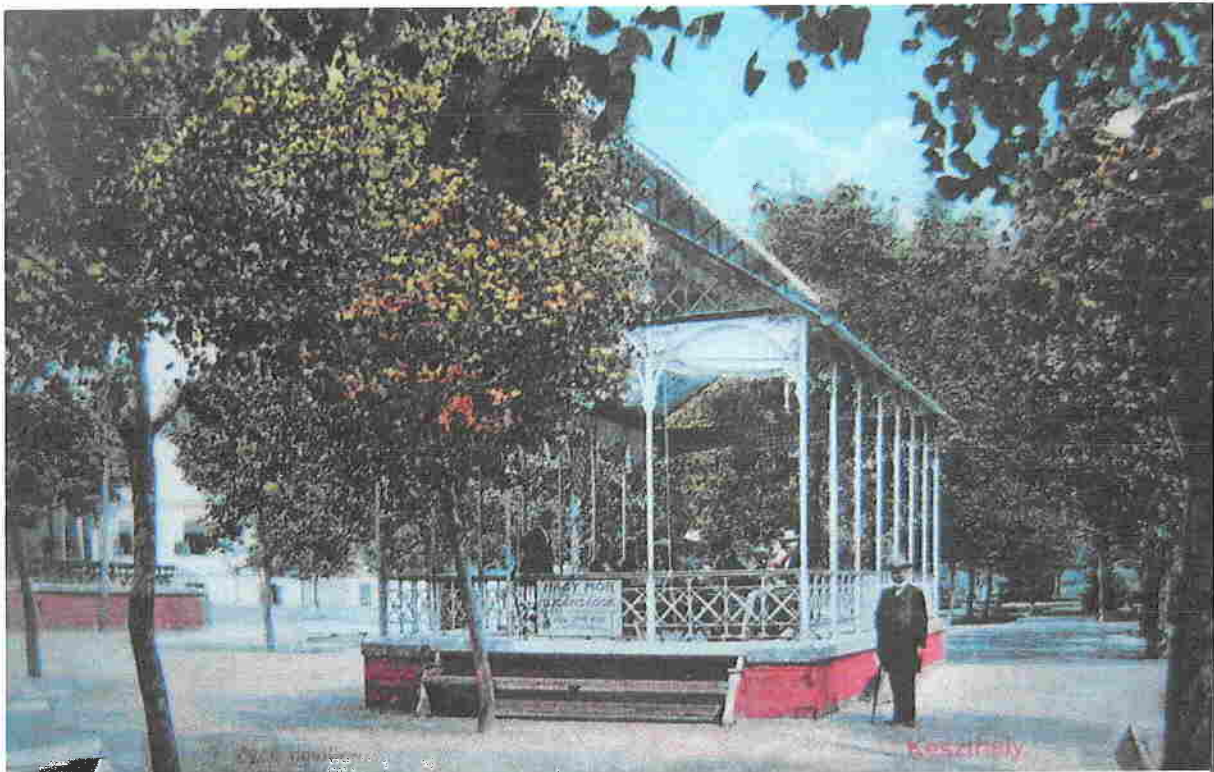
Móló a századfordulón a partmenti fahíddal 1900

Szigetfürdő a Balaton szálló erkélyéről a 20. sz. fordulón 1900

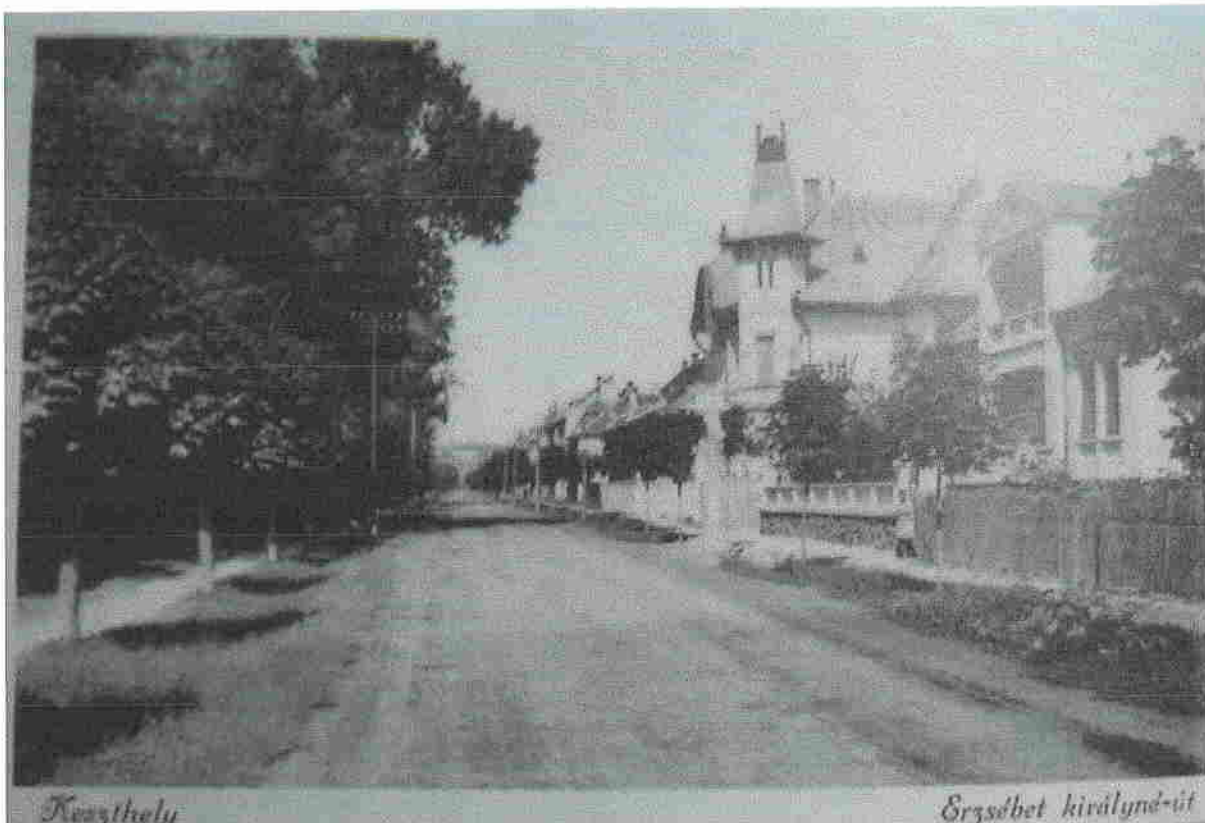

Balatonparti szállodák 1910 körül

Zenepavilon délről 1910 körül

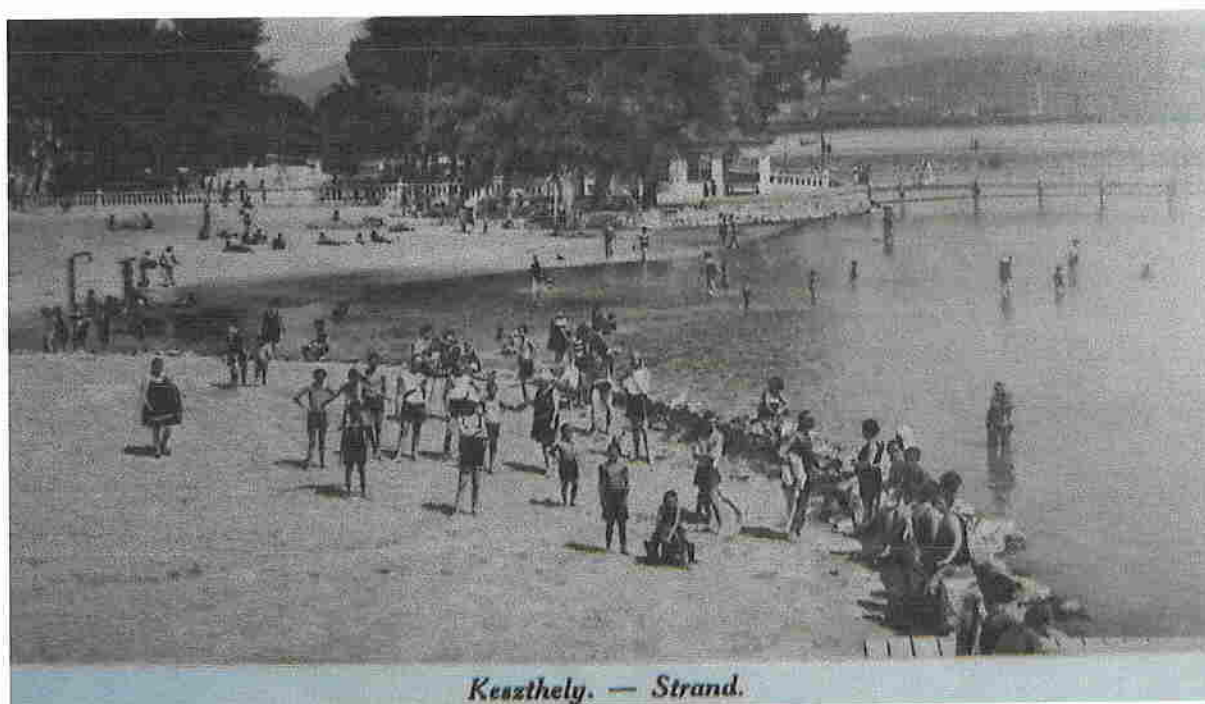

Kezthely

Erzsébet királyné-út

Erzsébet királyné úti villák 1929

Kezthely. — Strand.

Városi strand fővenyfüdője az 1930-as években

2012-ben felújított helikoni múzsák szobra (60-as évekből)

Zenepavilon, szabadtéri színpaddal bővítve

